

pravoslavnoj obitelji u Đevrskama, gdje je i umro 1920. Ardelić se bavio istraživanjem narodnih običaja u Bukovici, a kao povjerenik Hrvatskog starinarskog društva i prijatelj fra Luje Maruna, nadgledao je arheološka istraživanja u Kninskoj okolici. U svojim djelima dao je značajan doprinos istraživanju duhovne i materijalne hrvatske kulture u okolici Knina, zbog čega je bio izložen pritisku lokalnih »veliko-Srba«.

Zaključujemo riječima Vlade Gotovca iz Proslava (str. VII): »Zbornik znači početak uspostavljanja pravog stanja činjenica u hrvatskoj povijesti, oblikovanje autentične slike hrvatskih krajeva, u ovom slučaju Knina, na temelju povijesne građe. Zbornik će ispuniti svoju funkciju ukoliko ga shvatimo zaista kao početak jednog šireg istraživanja prave istine o hrvatskoj povijesti.«

Ante Nazor

ITALIA CONTEMPORANEA, Istituto nazionale per la storia del movimento di liberazione in Italia, Milano, br. 194/ožujak 1994., 216+77 str.

Časopis *Italia contemporanea* (Suvremena Italija) izlazi svakog tromjesečja - četiri broja godišnje, a izdaje ga *Istituto nazionale per la storia del movimento di liberazione in Italia* (Nacionalni zavod za povijest oslobodilačkog pokreta u Italiji). Uređuju ga Paolo Ferrari (glavni urednik) i Silvana Sgaroto, dok je Massimo Legnani ravnatelj Zavoda i odgovorni urednik časopisa. Sjedište uredništva je na: Piazza Duomo 14, 20122 Milano, a cijena svakog pojedinog broja časopisa iznosi 20.000 Lit, dok godišnja pretplata stoji 60.000 Lit (za inozemstvo 80.000 Lit).

Italia contemporanea br. 194, od ožujka 1994., sastoji se od dva djela: prvi dio - sadržaj časopisa u užem smislu (216 str.), i drugi dio - *Notizie e documenti* br. 8 n. s./1994. (77 str.).

Sadržaj prvog djela sveska, odnosno sam časopis *Italia contemporanea* sadrži tri tematske cjeline od po osamdesetak stranica: studije i istraživanja, priopćenja i rasprave, te pregled bibliografije. Nadalje, drugi dio sveska predstavlja zasebnu godišnju publikaciju Nacionalnog zavoda za povijest oslobodilačkog pokreta u Italiji i združenih Zavoda (*Istituto nazionale per la storia del movimento di liberazione in Italia e Istituti associati*) koja se donosi kao prilog gore navedenog časopisa - *Notizie e documenti* (Vijesti i isprave). U broju 194 časopisa *Italia contemporanea* objavljen je broj 8/1994., n. s. (nove serije), publikacije *Notizie e documenti*, koju uređuje Gianni Sciola.

Prva tematska cjelina časopisa *Italia contemporanea* - naslovljena *Studi e ricerche* (Studije i istraživanja) - sastoji se od pet znanstvenih radova. Mario G. Rossi u uvodnom članku *Il fascismo italiano. Bilancio di un regime* (Talijanski fašizam. Opći prikaz jednog režima), str. 5-10, u stvari prikazuje znanstveni skup *Il regime fascista italiano. Bilancio e prospettive di studio* (Talijanski fašistički režim. Cjelovito sagledavanje i perspektive proučavanja) održanog u Bologni od 24. do 26. studenoga 1993. Rad *Il fascismo nella storiografia. La dimensione europea* (Fašizam u historiografiji. Europska dimenzija), str. 11-30, Enza Collottija, polazi od obrazlaganja pojmova totalitarizma, fašizma i nacizma, preko međunarodnih odjeka fašizma, pa sve do režimske diplomacije i ideologije u fašističkoj vanjskoj politici. Massimo Lugnani u raspravi *Sistema di potere fascista, blocco dominante, alleanze sociali. Contributo ad una discussione* (Sustav fašističke vlasti, vladajućí blok, socijalne alijanse. Prilog jednoj diskusiji), str. 31-52, osvjetljuje različite unutrašnjepolitičke aspekte funkcioniranja fašističkog režima. U prilogu Francesca Malgerija *Chiesa cattolica e regime fascista* (Katolička crkva i fašistički režim), str. 53-63, donosi pregled odnosa Katoličke crkve i talijanskog fašističkog režima tijekom 20-ih i 30-ih godina. Mariuccia Salvati u svom znanstvenom članku *Da piccola borghesia a ceti medi. Fascismo e ceti medi nelle interpretazioni dei contemporanei e degli storici* (Od sitnog građanstva do srednjih staleža. Fašizam i srednji staleži u interpretaciji suvremenika i povjesničara), str. 65-84, skreće pozornost na društvene prilike sitnog građanstva u Italiji tijekom 20-ih godina, a također na odnos fašističkog režima i srednjih slojeva tijekom 30-ih godina, te iznosi interpretativna polazišta dviju suvremenih talijanskih historiografskih škola (one koju je »propovjedao« Salvatorelli, a čiji je predvodnik George Mosse na međunarodnom planu, odnosno Renzo De Felice u Italiji, te one oko Paola Sylosa Labinija) glede rečene problematike.

Druga cjelina časopisa nosi naslov *Note e discussioni* (Priopćenja i rasprave), te donosi osam naslova. Domenico Preti u *Il nodo del Welfare State italiano* (Čvor talijanskog Welfare State), str. 85-99, raspravlja o skrbi za dobrobit širih društvenih slojeva u prilikama talijanskog višestranačja tijekom poslijeratnog razdoblja. U članku *Il »mito Petain« e la questione ebraica. Il dibattito nella Francia d'oggi* (»Mit o Petainu« i židovsko pitanje. Rasprave u današnjoj Francuskoj), str. 101-112, Mario Giovana donosi stav francuskih povjesničara, izražen tijekom posljednjih godina, o sagledavanju stvarne uloge maršala Petaina. Fabio Besia u raspravi *La »grande emigrazione« italiana nella storiografia* (Talijansko »veliko iseljavanje« u historiografiji), str. 113-130, govori o tragovima koje je ostavilo iseljavanje Talijana od kraja 19. st. do prvog svjetskog rata (tzv. »velika emigracija«) u historiografiji. U članku *Gli Istituti della Resistenza e la »fine del dopoguerra«*. *Contributo al dibattito* (Zavodi za povijest otpora i »konac poslijeratnog razdoblja«. Prilog raspravi), str. 131-150, Luka Baldissara raspravlja o ulozi i zadaćama Zavoda za povijest otpora nakon pola stoljeća od pobjede nad fašizmom. U ovoj cjelini su nadalje uvrštena četiri prikaza znanstvenih skupova, str. 151-165, i to: Mauro Maggiorani - *Storia americana e scienze sociali in Europa e negli Stati Uniti* (Američka povijest i društvene znanosti u Europi i u Sjedinjenim Američkim Državama), Paolo Bernardi - *Ripensare il Novecento* (Reinterpretacija dvadesetog stoljeća), Vito Antonio Leuzzi - *Il »disastro di Bari«. Armi chimiche e seconda guerra mondiale* (»Katastrofa u Bariju«. Kemijsko oružje i drugi svjetski rat), i Gianni Sciola - *Editoria e storia contemporanea. Una collaborazione possibile* (Izdavaštvo i suvremena povijest. Mogućnosti suradnje).

Treća tematska cjelina *Rassegna bibliografica* (Pregled bibliografije) sastoji se od prikaza knjiga (str. 167-203) i od kratkih vijesti o aktualnim publikacijama - izašlim iz tiska tijekom 1993. godine (str. 203-214). Šire su prikazane slijedeće knjige:

- Silvio Lanaro, *Storia dell'Italia repubblicana. Dalla fine della guerra agli anni novanta*, Venezia, Marsilio, 1992., str.566;
- Aurelio Lepre, *Storia della prima Repubblica. L'Italia dal 1942 al 1992*, Bologna, Il Mulino, 1993., str. 364;
- Pietro Di Loreto, *La difficile transizione. Dalla fine del centrismo al centrosinistra 1953-1960*, Bologna, Il Mulino, 1993, str. 408;
- Marcello Flores - Nicola Gallerano, *Sul Pci. Un'interpretazione storica*, Bologna, Il Mulino, 1992.;
- Salvatore Lupo, *Storia della Mafia. Dalle origini ai giorni nostri*, Roma, Donzelli, 1993, str. 244;
- Riccardo Gallo, *Iri Spa. Da ente pubblico a società per azioni: storia di una finta privatizzazione*, Milano, Sperling & Kupfer, 1992, str. 121;
- Angelo Semeraro, *Il mito della riforma. La parabola laica nella storia educativa della Repubblica*, Firenze, La Nuova Italia, 1993, str. XVIII+330;
- Giovanna Zincone, *Da sudditi a cittadini*, Bologna, Il Mulino, 1991, str. 321.

A, na samom kraju ove cjeline (str. 215-216) otisnute su adrese, brojevi telefona i brojevi fakseva šezdesetak talijanskih institucija (zavoda, pismohrana, muzeja i udruga) koje se bave poviješću pokreta otpora.

Kako se već od naslova može naslutiti, publikacija *Notizie e documenti* - koja se objavljuje kao godišnji prilog časopisa *Italia contemporanea* - sadrži informacije o radu institucija koje se bave poviješću pokreta otpora. Tako donosi Izvješće Parlamentu o radu tijekom 1993. i o planovima za 1994. godinu (*Relazione al Parlamento sull'attività svolta nell'anno 1993 e sui programmi di attività per il 1994*), str. 5-18. U rubrici *Agenda* (Podsjetnik), str 19-24, objavljeno je Izvješće sa sjednice Glavne skupštine Zavoda - od 28. listopada 1993. Rubrika *Dagli Istituti*, str. 25-63, donosi sažetak aktivnosti - za godinu 1993. - svakog od šezdesetak talijanskih Zavoda za povijest pokreta otpora. I na kraju, pod naslovom *Dossier*, str. 65-77, Giovanni Sciola iznosi nešto preko 300 znanstvenih radova iz pera suradnika rečenih institucija objavljenih po raznim stručnim časopisima i zbornicima tijekom 1992. i 1993. godine.

Marino Manin

UDK 949.75

ISSN 0353-295X

FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU
ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
INSTITUTE OF CROATIAN HISTORY
INSTITUT FÜR KROATISCHE GESCHICHTE

R A D O V I

27

U SPOMEN
JOSIPU LUČIĆU

UDK 949.75

ISSN 0353-295X

FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU
ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
INSTITUTE OF CROATIAN HISTORY
INSTITUT FÜR KROATISCHE GESCHICHTE

R A D O V I

27

Z A G R E B

1994.

FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Izdavač: ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST

UREDNIČKI KOLEGIJ:

Ivo GOLDSTEIN, Dragutin PAVLIČEVIĆ, Mario STRECHA

IZVRŠNI UREDNIK:

Mario STRECHA

PRIPREMA ZA TISAK:

Hrvoje STANČIĆ

Adresa uredništva: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Zagreb, Krčka ul. 1

Časopis izlazi jednom godišnje.

Izdavanje časopisa sufinancira Ministarstvo znanosti i tehnologije.

Rješenjem Republičkog komiteta za prosvjetu, kulturu fizičku i tehničku kulturu R Hrvatske br. 6859/1 od 5. X. 1982. časopis »Radovi« oslobođen je plaćanja poreza na promet proizvoda.

Časopis je registriran u Republičkom komitetu za informacije R Hrvatske pod br. UP-547/2-84-1984.